

Demants salg af Høreapparater i Danmark i perioden 1904 – 1914 del 1

Claus Nielsen, Eriksholm Samlingen

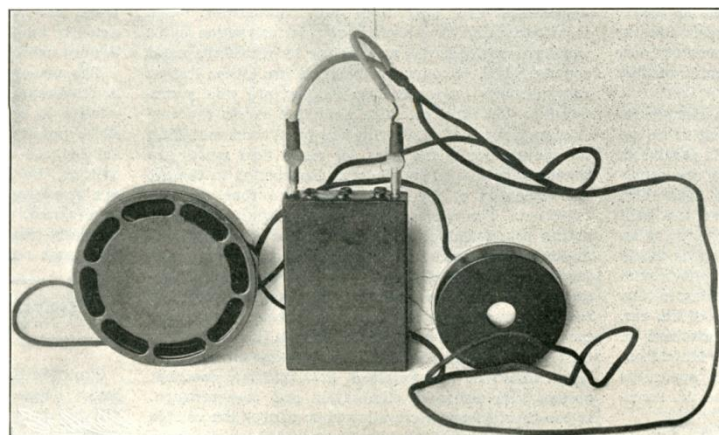
De første elektriske høreapparater kom til Danmark omkring 1904. Disse apparater var en sjældenhed i gadebilledet, hvor hørerøret var langt mere udbredt. Hvordan så de første høreapparater ud? Hvem købte dem? Hvad kostede apparaterne? Denne type spørgsmål, vil denne og en efterfølgende artikel forhåbentlig kunne give svar på.

Symaskine og cykelfabrikant Hans Jørgen Frederik Demant solgte de første Acousticon-apparater i 1904 i Odense, hvor han etablerede firmaet, der langt senere blev kendt som Oticon. I Oticons arkiv er alle de første kassebøger og salgsprotokoller bevaret. Alle poster i kassebøgerne fra 1904-1914 er indtastet i en database og det er derfor muligt at søge i disse og analysere data. Udgifter til annoncer og andre salgskostninger er ligeledes blevet anvendt i analysearbejdet. Resultatet af disse analyser er grundlaget for denne artikel.

Hans og senere William Demant var stort set enerådende på høreapparatmarkedet i Danmark i denne årrække. Der findes kun enkelte reklamer fra andre firmaer. Deutsche Akustik begynder så småt med en enkelt model i 1905 og markedsfører først en ny model igen i 1911. I de første år er deres salg meget begrænset i Danmark. Først efter 1910 hvor Siemens begynder at producere høreapparater kommer der reel konkurrence til Demants Acousticonapparaterⁱ.

General Acoustic Company, New York var et seriøst foretagende. Efter den hørehæmmede Dronning Alexandras kroning i England, hvor hun med succes anvendte et Acousticon-apparat, var succesen for firmaet banet i U.S.A. og England. I 1903ⁱⁱ beskriver firmaet ørets virkemåde som langt hen ad vejen også er holdbar i dag, dog er det interessant, hvordan det indre øre beskrives: "Bag det ovale vindue findes en væskesøjle, hvori der flyder ca. 3000 nerveterminaler, som på vej til hjernen er snoet sammen til et kabel kendt som hørenerven".

Firmaet markedsførte fire forskellige apparater, tre høreapparater og et øremassageapparat. Et kropsbårent Acousticon apparat, en bordmodel hvor mikrofonen stod på et lille stativ og endelig et apparat med dobbelt mikrofon, som man kaldte for operamodellen. Dette apparat var specielt egnet til at forstærke svage lyde og lyde på afstand!

Figur 1: Acousticon høreapparat fra firmaet The Hutchinson Acoustic Co. Billede fra Scientific American 1903.

En kataralsk tilstand blev beskrevet som "noget der starter i næsen og gradvist kravler igennem det eustatiske rør til mellemøret, hvor det spreder sig fra mellemørevæggen og til sidst angriber de små øreknogler og indkapsler dem i en stivhed, og binder dem fast sammen, så de ikke længere kan

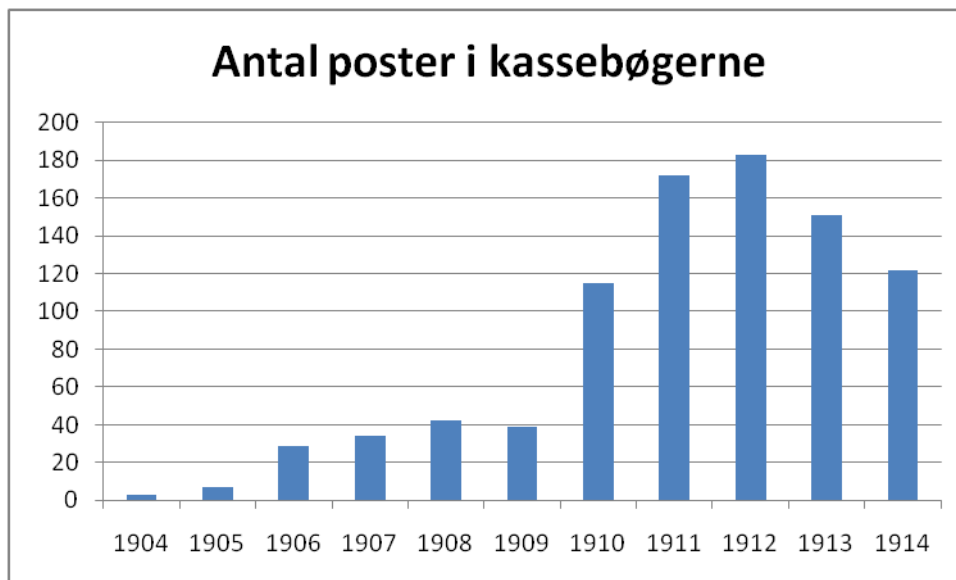
bevæges individuelt og dermed ikke kan overføre lyd fra trommehinden til det indre øre". Man mente dengang, at ca. 65% af de personer der havde høretab samtidig led af en kataralsk tilstand, der kunne behandles med phono-elektrisk massage af øret.

Figur 2: Massacon, elektrisk øremassageapparat fra firmaet The Hutchinson Acoustic Co. Billede fra *Scientific American* 1903.

Massacon var et phono-elektrisk øremassageapparat, der henvendte sig til læger, som kunne behandle deres patienter eller kunne ordinere apparatet til patienten. Apparatet producerede skarpe og kraftige lyde, der ved at ramme trommehinden skulle aktivere det svækkede og hensygnende øre. Man mente, at ørekonoglerne genvandt deres normale mobilitet og igen blev istand til at overføre lyd fra trommehinden til det indre øre. Et eksemplar af Massaconapparatet findes i Eriksholm Samlingen og tidligere forskningschef Poul Erik Lyregaard sagde følgende, når han fremviste instrumentet: *"Hvis ikke folk havde dårlig hørelse, når de startede behandlingen med dette apparat, så havde de det med garanti, når behandlingen var færdig"*. Man vidste åbenbart ikke bedre dengang...

I 1907 vælger H. J. F. Demant at koncentrere sin forretning om at sælge høreapparater og flytter samtidig til Københavnⁱⁱⁱ. Han annoncerer i forskellige aviser, ugeblade og tidsskrifter. Det giver ikke meget trafik i firmaet, og han når selv kun at drive forretningen i København i 3 år, da han dør som følge af sygdom som 55 årig i 1910. Sønnen William Demant overtager ansvaret for forretningen og så kommer der gang i sagerne.

Figur 3: Antallet af poster i Demants kassebøger i perioden 1904 til 1914. Bemærk stigningen i antallet af poster fra 1910, hvor William overtager ansvaret fr forretningen.

William er kun 22 år og har en masse ideer til, hvordan salget kan øges. Han indrykkede annoncer i lokale aviser for Acousticon og Massacon-apparaterne og lavede demonstrationer på de lokale kroer og hoteller. I oktober 1912 indrykker han en annonce i Lemvig Folkeblad hvor han skriver: "Høreapparatet Acousticon stærkest eksisterende høreapparat. Øremassageapparatet Massacon der udlejes helbreder i fleste tilfælde døvhed". Han laver derefter demonstrationer i følgende byer: Lemvig, Ringkjøbing, Skjern, Tarm, Ølgod, Tirstrup og Varde. Resultatet af disse demonstrationer blev 12 nye kunder den efterfølgende måned. Helt frem til 1950'erne tager William og hans medarbejdere rundt i landet og demonstrerer høreapparater.

Figur 4: William Demant foto fra 1910 taget i New York, da William fik overdraget agenturet af Acousticonapparater fra sin afdøde far.

ⁱ Berger, K. W.: The Hearing Aid – its operation and development. The National Hearing Aid Society, third edition, Livonia, Michigan, U.S.A. 1984

ⁱⁱ Scientific American: New instruments for enabeling the deaf to hear. New York, U.S.A. Side 447-48, June 13, 1903.

ⁱⁱⁱ Oticon: Bygget på omsorg – Oticon gennem 100år. Oticon Fonden, 2004 København.